

SVERIGES
SKOLLEDARFÖRBUND

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm 2014-11-06

Remisspromemoria – En bättre skolstart för alla: bedömning och betyg för progression i lärandet (U2014:C)

Inledning

Sveriges Skolledarförbundet har med intresse tagit del av de beskrivande avsnitten och förslagen i den föreliggande remisspromemorian. De redovisande och argumenterande avsnitten förefaller vila på vetenskapligt framtagen kunskap i högre utsträckning än vad som vanligtvis är fallet i politiska beslutsunderlag på skolområdet. Förbundet ser positivt på denna förändring och när förhoppningen om att detta tillvägagångssätt får spridning. Politiska reformer bör i större utsträckning än vad som hittills är fallet, vila på vetenskapliga genomgångar och redovisningar av det aktuella forskningsläget på området, såväl nationellt som internationellt.

Förbundet delar i mångt och mycket den analys som professor Martin Ingvar redovisar i sin remisspromemoria. Det ger en, i vissa delar, ganska kraftig kritik mot såväl skolans nuvarande oförmåga att *”styra och hålla kursen på den pedagogiska resan för den enskilde eleven”* som mot att en stor del av den uppföljning och utvärdering som sker av skolan inriktar sig mot sk. ytfenomen, istället för mot den lokala kvaliteten i undervisningen.

Prof. Martin Ingvar är vidare mycket kritisk mot det svenska pedagogiska vetenskapssamhället som, enligt honom, i alltför hög grad isolerar sig. Bristen av öppenhet mot andra vetenskapsområden hindrar framväxandet av modeller som tar tillvara ett bredare kunnande, enligt Martin Ingvar. Sveriges Skolledarförbundet delar åsikten att detta sannolikt är till förfång för såväl den enskilde elevens lärandesituation som lärarkretsens attraktivitet i ett vidare perspektiv.

Det finns anledning, menar vi, att låta analysen bilda en första del av ett raster/ramverk/referensgrund mot vilken/t framtida satsningar på skolan jämförs. De satsningar som inte utformas för att påverka de verkligt kvalitetskritiska processerna, eller kanske helt saknar vetenskapliga be-

lägg för sin positiva påverkan på måluppfyllelsen, bör omformas eller överprövas.

Utredarens förslag

- **Krav på användandet av bedömningsstöd**

Mot bakgrund av de sjunkande kunskapsresultaten samt att resultat-skillnaderna mellan skolor ökar och skillnaderna mellan klassrum är fortsatt hög, kan det verka logiskt att införa krav på att lärare ska använda bedömningsstöd som grund för sin praktik. Sveriges Skolledarförbund menar att detta egentligen är att börja i fel ände. Statens uppgift och ansvar måste i första hand vara att tillse att lärarutbildningen håller tillräckligt hög klass.

Legitimerade lärare måste besitta en yrkeskunskap och omfatta en yrkesetik som inte medger att barn och elever flyttas upp till högre årskurser utan att bemästra de nödvändiga kunskaperna och färdigheterna, om inte synnerliga skäl föreligger. Skolledarna måste kunna lita på att lärarutbildningen förbereder lärarna väl för dessa, för resultat och likvärdighet, så avgörande uppgifter som bedömning och betygssättning innebär.

Lärarkollektivet måste också i ökad utsträckning ta ansvar för sin egen grupps kollektiva professionella utveckling. Ansvaret för att säkra lägstanivån i undervisningen ligger hos lärarkåren som grupp. Särskilt om gruppen gör anspråk på att vara en skyddad profession.

Den allvarliga situationen gör det samtidigt nödvändigt att agera brett. Förbundet ställer sig därför bakom förslaget till införande av skyldigheter att använda bedömningsstöd. Även andra förändringar måste dock till för att få en mer långsiktig kvalitetsutveckling. Avgörande för att reformen ska få effekt är att skolledare och lärare på en enhet tillsammans beslutar om och samarbetar kring professionsstärkande och nivåhöjande satsningar på personalgruppsnivå för att förbättra bedömningspraktiken. Här har skolhuvudmännen ett stort ansvar för att ge skolledarna förbättrade förutsättningar att arbeta med sin organisation i syfte att stimulera den kollektiva kunskapsutvecklingen inom professionen. Det vilar också ett stort ansvar på lärarnas företrädare att konstruktivt medverka i detta arbete.

- **Betyg i årskurs 4 och 5**

Sveriges Skolledarförbund avråder regeringen att i det här läget gå vidare och införa betyg i tidigare årskurser än vad som är fallet idag. Förbundet menar att utredningen inte presenterat tillräckligt stöd för att anta att tidigare betyg skulle påverka lärandet positivt i någon större utsträckning. Eftersom betygssättning är myndighetsutövning ställs höga krav på dokumentation, diarieföring och arkivhantering. Sammantaget blir det en ökning av den administrativa hanteringen som inte tydligt motsvaras av någon omedelbar pedagogisk eller individrättslig vinst.

Förbundet förordar att regeringen avvaktar de redan införda reformerna och istället satsar kraft och energi på att stötta utvecklingen av det nödvändiga kvalitetsarbetet inom skolverksamheterna. Fokus i utvecklingsarbetet bör ligga på att skapa och stärka miljöer och strukturer för det kollegiala lärandet kring bedömningsfrågor.

Sveriges Skolledarförbund vill framhålla att man inte är principiella motståndare till betyg i längre åldrar. På längre sikt kan frågan om tidigare betyg tas upp på nytt. En tänkt reform gällande betyg i tidigare åldrar kan med fördel föregås av försök i form av t.ex. pilotstudier. Utvärderingen av pilotstudierna kan sedan ligga till grund för bedömningen om reformen leder till de förväntade effekterna eller inte.

- **Betyg för icke godkänt resultat (F) ersätts med att det i betyget redovisas att eleven ännu inte når de kunskapskrav som minst ska uppnås**

Som tidigare angetts avvisar förbundet utredarens förslag om betyg i tidigare årskurser än vad som gäller för närvarande. I det fall regeringen väljer att följa Sveriges Skolledarförbunds rekommendation skulle ovanstående förslag endast gälla betygen i grundskolans och sameskolans årskurs 6 och specialskolans årskurs sju.

Sveriges Skolledarförbund delar utredarens uppfattning om att betyg i tidiga årskurser har ett formativt syfte. De ska åtföljas av kontinuerlig återkoppling och vara ett verktyg bland många för läraren att identifiera elever som behöver särskilt stöd för att uppnå kunskapskraven för betyget E.

Det är viktigt att skolans arbete präglas av ett konstruktivt och målorienterat synsätt. Ansvar för att en elev minst ska nå målen för godkänt är delat mellan skolan och eleven själv. Lärarnas och skolans ansvar omfattar bl.a. att utvärdera den egna praktiken och ständigt söka vägar att

förbättra läranderesultaten. Mot bakgrund av detta kan förbundet se ett värde i att ersätta betygsbeteckningen F med den föreslagna formuleringen. Förslaget skulle ev. även kunna kompletteras med ett krav på systematisk dokumentation av vad skolorna satt in resp. planerar för åtgärder för att eleven ska nå betygsnivån E.

Utredarens bedömningar

- **Kunskapskrav i läsförståelse införs i årskurs 1.**

Sveriges Skolledarförbund delar utredarens bedömning. Förbundet driver sedan en tid tillbaka frågan om en läsgaranti. Vi ser det som professionens ansvar att kunna garantera föräldrar att deras barn ska kunna läsa och skriva senast i slutet av årskurs två. De elever som bedöms ha svårigheter att uppnå de färdigheter som krävs ska alltid erbjudas relevant särskilt stöd.

Läsförståelsen är grundläggande för en stor del av den övriga inlärningen och måste följas upp tidigt. Sveriges Skolledarförbund menar att Införandet av kunskapskrav i läsförståelse är en steg i rätt riktning.

- **Läsårsbetygen bör skickas hem till elevens vårdnadshavare**

Sveriges Skolledarförbund anser att detaljerade anvisningar om hur betygen ska kommuniceras med elever och föräldrar bör undvikas och att det ska vara upp till den pedagogiska ledningen på skolan att avgöra vad som är bäst i de enskilda fallen.

Med vänlig hälsning

Sveriges Skolledarförbund

Matz Nilsson
Förbundsordförande